

Zespół Aspergera to zaburzenie rozwoju, które w największym stopniu wpływa na sferę kontaktów interpersonalnych. Jest w pewnym sensie drugim biegunem autyzmu - czyli można to rozumieć w ten sposób, że dzieci dotknięte tym zespołem intelektualnie rozwijają się dobrze, w niektórych dziedzinach są wręcz specjalistami, są również sprawne fizycznie ? czasem dokuczają im pewne zaburzenia sensoryczne, natomiast świat metafor, żartów jest im bardzo obcy. Także nawiązywanie relacji, spontaniczne dialogi, to coś, co muszą wyćwiczyć i zapamiętać.

Zapewne nasuwa się milion pytań np. czy takie osoby mówią? - rozwinięta mowa jest jednym z kryteriów diagnozy, natomiast mogą pojawiać się błędy gramatyczne, zaburzenia intonacji (co znaczy, że nie możemy wywnioskować emocji rozmówcy słuchając go, rozpoznać, co jest pytaniem, a co stwierdzeniem), siły głosu (czyli mówienie zbyt cicho lub zbyt głośno). Dostyc często dzieci mają problem z zapamiętaniem pewnych reguł gramatycznych, ale bardzo dużo część z nich nie ma z tym żadnego problemu. Rozmawiając z osobą z ZA odnosimy wrażenie, że nie interesuje ją co myślimy, ona po prostu prowadzi dłuuuugi monolog nie dialog, kiedy próbujemy coś wtrącić, zostaje to niezauważone. Jeżeli osoba z ZA czymś się pasjonuje, to możemy być pewni, że wykład na ten temat mamy murowany. Bardzo często dzieci te mają problem z respektowaniem zasad, kontrolowaniem czasu, tempem pracy. Natomiast nie to stanowi największy problem. Sednem sprawy są trudności w nawiązywaniu relacji interpersonalnych, przyczyna z jednej strony tkwi w specyficznym sposobie myślenia i funkcjonowania, z drugiej strony w słabym rozumieniu sytuacji społecznych. Można to zobrazować na przykład w ten sposób: jedziemy do egzotycznego kraju, gdzie odbywa się pewna ceremonia z przeróżnymi rytuałami, ktoś nas zaprasza, aby się dołączyć ale my nie mamy bladego pojęcia, co mamy zrobić. Mniej więcej tak świat postrzega osoba z ZA.

Zachowania społeczne są dla niej trudne do zrozumienia, nie wie, co ma powiedzieć, jak postąpić, dlatego na pierwszy rzut oka możemy odnieść wrażenie, że jest to jakiś gbur, niewychowany dzieciak lub ktoś z niską inteligencją. Dlatego też w mowie potocznej występuje dużo wyuczonych zwrotów, reakcji - dziecko nauczone, że do dorosłych mówi się dzień dobry, mówi dzień dobry mamo, dzień dobry tato, a często też do kolegów i koleżanek stosuje ten oficjalny zwrot. Przenosi się to również na zabawy wymagające wyobraźni, rozumienia metafor. Oto przykład:

*?Ludzie mówią na przykład często: ?bądź cicho?, ale nie mówią, jak długo masz być cicho. Albo widzi się tabliczkę z napisem NIE DEPTAĆ TRAWY, a powinien on brzmieć NIE DEPTAĆ TRAWY WOKÓŁ TABLICZKI, ponieważ jest mnóstwo trawy, po której wolno deptać?
?A oto, jak sobie radzę w trudnych sytuacjach, gdy nie wiem, co robić, na przykład kiedy ludzie mówią rzeczy, które nie mają sensu, jak choćby: ?Do widzenia ślepa Gienia? albo ?Wyciągniesz kopyta?. Naciskam wtedy Wyszukaj i sprawdzam, czy nie słyszałem już, jak ktoś mówił wcześniej coś takiego.?*

- Marc Haddon ?Dziwny incydent z psem nocną porą?

W ten sposób swoje odczucia opisuje 15-latek, autor książki ?Dziwny incydent z psem nocną porą?. Sądzę, że lepiej wyjaśnić nie można tej kwestii.

ZA to również szereg zaburzeń behawioralnych, czyli dotyczących zachowania - niekontrolowane wybuchy złości, przywiązanie do rytuałów, wybranych potraw, zapachów, przedmiotów czy osób. Marc o jednym z tych problemów pisze tak:

?Jeden z moich problemów behawioralnych polegał na tym, że wściekałem się, kiedy ktoś przestawiał meble. Jeśli ktoś przesunął kanapę i krzesła w salonie albo jadalni, kręciło mi się od tego w głowie i robiło niedobrze.?

- Marc Haddon ?Dziwny incydent z psem nocną porą?

Bardzo ważna w przypadku osób z ZA jest wielopoziomowa terapia, uwzględniająca wszystkie sfery rozwoju. Nie ma jednej niezawodnej metody, należy uwzględnić potrzeby pacjenta, ponieważ każdy jest unikatowy i ma inne wymagania terapeutyczne. Uważna obserwacja doświadczonego psychologa i psychiatry pozwoli dobrać optymalne metody, wśród których może znaleźć się integracja sensoryczna czy też terapia behawioralna. Ze względu na trudności w rozumieniu sytuacji społecznych i nawiązywaniu relacji, wskazany jest Trening Umiejętności Społecznych, w czasie którego dzieci uczą się odczytywać emocje, rozmawiać, prowadzić dialog, jak również słuchać innych. W terapii dziecka z ZA musi być zaangażowane całe najbliższe otoczenie, aby nie powodować niepotrzebnych napięć i frustracji. Ze względu na wysoki poziom funkcjonowania, często osoby dotknięte Zespołem Aspergera mają świadomość swojej ?wyjątkowości?, co pogłębia lęk i napięcie emocjonalne, dlatego ważna jest szeroko pojęta edukacja na temat tego zaburzenia.

Madeline